

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы
Қазақстан Республикасы география институты
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

Handwritten signature in blue ink.

**«ЖАРАТЫЛЫСТАНУ ҒЫЛЫМДАРЫ БІЛІМІН ЖАҢАРТЫЛҒАН
МАЗМҰНЫ ЖАҒДАЙЫНДА МОДЕРНИЗАЦИЯЛАУ»**

**ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛДАРЫ**

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

**«МОДЕРНИЗАЦИЯ ЕСТЕСТВЕННОНАУЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ»**

MATERIALS

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
«MODERNIZATION OF NATURAL-SCIENCE EDUCATION IN THE
CONDITIONS OF THE UPDATED CONTENTS»**

Алматы, 2017

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы
Қазақстан Республикасы география институты
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

**«ЖАРАТЫЛЫСТАНУ ҒЫЛЫМДАРЫ БІЛІМІН ЖАҢАРТЫЛҒАН
МАЗМҰНЫ ЖАҒДАЙЫНДА МОДЕРНИЗАЦИЯЛАУ»**

атты

халықаралық ғылыми-практикалық конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

2-3 наурыз, 2017 ж.

МАТЕРИАЛЫ

международной научно-практической конференции

**«МОДЕРНИЗАЦИЯ ЕСТЕСТВЕННОНАУЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ»**

2-3 марта, 2017 г.

MATERIALS

International scientific-practical conference

**«MODERNIZATION OF NATURAL-SCIENCE EDUCATION
IN THE CONDITIONS OF THE UPDATED CONTENTS»**

2-3 march, 2017

Алматы, 2017

2. *Пространственная организация территории и расселение населения Республики Казахстан до 2030 //Под ред. С.Н. Нугербекова, Е.У. Темірханова, Ж.К. Ботиевой, С. М. Касымова и Ш.М. Надырова – Астана-Алматы: АО «Институт экономических исследований», 2008, том 1, 297 с.*

3. *Стратегии территориального развития Республики Казахстан до 2015 года (от 28 августа 2006 года). – Астана, 2006.*

4. *Региональная экономика Градов. Кузин А.П., Медников Б.И., Соколицин М.Д. - СПб.: Питер, 2003. - 222 с.*

5. *Симахин Ю.А. Территориальная организация населения их хозяйства: учебное пособие/ под общ. ред. В.Г. Глушковой. - 3-е изд., доп. - М.: КНОРУС, 2007. - 384 с.*

МЕНЕДЖМЕНТ ЖҮЙЕСІН ОҚУ ҮРДІСІНЕ ПАЙДАЛАҢУ ЖАЙЛЫ ШҚІРЛЕР

*Торманов Н.Т., б.ғ.к., профессор, әл-Фараби атындағы
Қазақ ұлттық университеті, Алматы қ., Қазақстан Республикасы*

*Төлеуханов С.Т., б.ғ.д., профессор, әл-Фараби атындағы
Қазақ ұлттық университеті, Алматы қ., Қазақстан Республикасы*

*Аблайханова Н.Т., б.ғ.к., доцент, әл-Фараби атындағы
Қазақ ұлттық университеті, Алматы қ., Қазақстан Республикасы*

*Уршеева Б.И., аға оқытушы, әл-Фараби атындағы
Қазақ ұлттық университеті, Алматы қ., Қазақстан Республикасы*

В статье рассматривается о роли менеджмента в системе образования в вузе и среднем образовании и эффективности функционирования современной системы образования в Республике, человекоцентрический подход в организации учебно-воспитательного процесса. Для успешного управления учебного процесса необходимо выполнять главные условия: материальные базы, качество преподавания, дисциплин и т.д.

Ключевые слова: менеджмент, учебный процесс, система образования, компонент, организация

The article discusses the role of management in the educational system at the university and secondary education and the functioning of a modern education system in the Republic, humanocentric approach to the organization of the educational process. The successful management of the educational process is necessary to fulfill the main condition: the material base, the quality of teaching, discipline, etc

Keywords: management, educational process, the educational system, a component organization

Тәуелсіз Қазақстанның даму стратегиясы әлемдік қауымдастыққа бағытталған прогрессивті саясатты, экономикасы тұрақты, мәдениеті дамыған ел болуға айналды. Ол үшін Қазақстан халқының білім алуға деген құштарлығын дамытып, басқару жүйесін дұрыс жолға қойып, кешенді жоспар бойынша іске асыруға қадағалай, бақылай отыру.

Сондықтанда мынындай мәселелердің басымды жақтарын, әсіресе білім беру жүйесі мен орта білім беру саласын басқару, педагогикалық процесстердің басқару ерекшелігін, педагогикалық еңбектің ғылыми тұрғыдан ұйымдастыру, білім және тәрбие берудің инновациялық технологиясын енгізу арқылы алдымызға қойған мақсатқа жету. [1]

Бірнеше авторлар ұжымы (Петров Ю.Н. Белиловский В.Д. – 1991 ж. «Педагогикалық менеджмент» деген атпен монографиясын жарыққа шығарған болатын. Бұл еңбектерде авторлар педагогикалық басқаруды дамытудың жаңа үлгісін ұсынған. Олардың айтуы бойынша педагогикалық менеджмент арқылы әрбір тұлғаның өздігінен дамуына, белсенділігінің артуына, кәсіби құзреті, біліктілігінің қалыптасуына үлкен әсерін қалдырады. Егер «басқару» деген ұғымды «менеджмент» деген ұғыммен арақатынасын анықтайтын болсақ, біріншісінің мәні екіншісіне қарағанда кең, ауқымды. Ал екіншісі, яғни «менеджмент» басқарудың бір ғана үлгісі, ұйымдастырылған басқару әдісі деп те айтуға болады. Менеджмент бірнеше орындаушылардан тұратын бір топ қызметкерлердің, алдына қойған мақсаттарына жету жолындағы іс-әрекеті. Яғни мақсатқа жету жолында жеке-жеке тұлғалар мен қарым-қатынаста болып әр түрлі әкімшілік, басқарушылық жұмысына машықтану. Ол келе келе әдетке де айналды мүмкін.

Сондықтанда оқу процесіне, студенттерге білім және тәрбие беру кезінде менеджментті енгізу немесе басқару әдісі ретінде пайдалану белгілі кешенді ұстанымдарды сақтау арқылы іске асырылуы тиіс. Ал осының басты принциптеріне қысқаша тоқталатын болсақ, адамның адамға құрметі, сенімі, өзінің алдындағы шәкірттеріне тұлға ретінде қарап, бірдей бағалау. Жеке тұлғаға біртұтастық көзқарас болуы оның жан-жақты қасиеттерін (адамгершілік, физикалық, профессионалдық, танымдық) түсіне білу. [2]

Авторитарлық басқарудан гөрі қарым-қатынасты, байланысты, тілдесу жолы арқылы іске асыру; Әлеуметтік әділеттілік мұғалім өзінің әріптесімен бір деңгейде болуы. Әкімшіліктің де өзінің қарауындағы қызметкерлерінің ішінен "жақсы көретін" немесе "жек көретіні" болмауы тиіс. Әрбір менеджер

әрбір оқушының жеке тұлғалық ерекшеліктерін ескерген жөн, яғни талап қоюдың да шегі бар. Әрбір студенттің әлеуметтік жағдайын, өмір сүру ортасын түсіне білу керек. Оқу жүйесіндегі, оның ішінде жеке-жеке пәндерден дәріс беру, студенттердің ағымдағы білімін бағалаудағы мұғалімдердің менеджменттік принципті пайдаланып, әрбір студентті ынталандыру арқылы әсіресе моралды (адамгершілік), материалдық жағдайын (яғни жоғары баға алса, айлық стипендиямен қамтамасыз етілу) көп әсерін береді.

Осындай ынталандыру принциптерін бір рет қана жасамай, үздіксіз (перманент) жүргізіп отырса, студенттің білімінің сапасын арттыруға басты уәж болады.

Студенттердің білімін бағалау барысында, оның алған бағасын, екі жақты талқылап, келісіп, дұрыс немесе бұрыс берілген жауаптарын жариялап, басқаларыда ескеріп, мұғалімнің қойған талабын орындауға дағдыланады.

Басқару әдісі ретінде менеджменттің шартты нәтижесіне жетіп, табысты болуына ұмтылу. Сондықтан еңбектің нәтижесінің табысты болуы білім беру сапасының дамуының қозғаушы күші. Ең бастысы мұғалім әрбір студентпен жеке-жеке байланысты күшейтіп, табысқа жетуіне, яғни білімін одан әрі дамытуға жағдай жасай отырып, білім беру. Басқаша айтар болсақ, білім сапасының көзі мақсатқа жету үшін қолайлы жағдай жасауға тырысу. Сондықтанда әрбір мұғалім менеджмент теориясы бойынша мынандай қағидаларды еске ала отырып, жұмыс жүргізуі тиіс. Ол үшін әрбір ситуацияға байланысты алдына қойылатын мақсатты нақты көрсету;

- барлық күш-жігерді, мүмкіндікті біріктіріп, мақсатқа жетуді іске асыру;
- барлық уақытта ситуацияға талдау жасай отырып;
- мәселені шешуді назардан тыс шығармау;

Мақсатқа жетудің басты жолының бірі мұғалім мен оқушылардың арасындағы сенім. Осыған орай П.Л. Катицаның мынадай пікірін айта кеткен жөн. Әрбір оқушы болсын, ғалым болсын, мұғалім болсын оның еңбегі бағаланса, оған сенім артса, оның жұмысына қызығып қараса, дер кезінде мадақтап, мақтап жариялап отырса, аса жоғарғы шабытпен, батыл еңбек етер еді.

Әрине осындай жағдайды, әрбір мұғалімнің бойынан сезуге болады. Біз бәрімізде мұғалім, ұстаз ретінде жасаған көп жылғы еңбегін жоғарғы орындардан, кафедра меңгерушісінен, университет басшылығына дейін бағаланып, отырса сондай ынтасымен тырысып, өзінің жұмысын одан әрі жандандыруға ұмтыламыз.

Осы тұрғыдан біздің университетіміздегі соңғы 5 жылдан бері жүргізіліп жатқан мұғалімдердің индикативті жоспары бойынша атқарылып жатқан жұмыстары, әрбір оқу жылдың аяғында қорытындылап, әрбір мұғалімнің жеткен жетістіктеріне тиісті баға беріліп, алған орындарына қарай келесі оқу жылы еңбек ақысына 15-20 % пайыздан қосып отырады. Осы жерде айта кетуге болады, осы мақаланың авторлары және кафедра мұғалімдері соңғы 5 жыл бойы I, II, III орындарға университет, факультет бойынша, кафедра бойынша ие болып келеді. Сондықтанда менеджмент теориясының басты талабы, ең бірінші "адамды басты орынға" қою арқылы мадақтап, жариялап отыру. [3]

Басқаша түсіндірер болсақ бірінші орында "адам", одан кейін "студент" әрбір студент, оқушыда мұғалімнің есінде болуы тиіс, оның психологиялық, физиологиялық сапасын бағалап, одан кейін оқушы немесе студент деп қараған жөн.

Осы теория қағидасы барлық тұлғаларға да кафедра меңгерушілеріне, мұғалімдерге, деканның немесе ректордың қарауындағы мұғалімдері мен студенттеріне деген көзқарасы.

Менеджмент жүйесінің ұсынысы бойынша, жұмыстың нәтижесі оң бағаға иеленбесе оны басқару деп айтуға болмайды дейді.

Бұрынғы қоғамда мемлекеттің назары тек жалпы өнімді орындау болды, барлық оқушылардың студенттердің білім алу саласында саны барда, сапасы белгісіз, барлығы сыныптан сыныпқа, курстан курсқа ауыстырыла берді. Ал осында қандай педагогикалық және экономикалық нәтиже бар деген сұрақ ешкімді де толғандырған жоқ. Осы принцип азда болса әлі жалғасып келеді. Бірақ сапасын қадағалау, бақылауды біртіндеп жүргізіп жатыр.

Сондықтанда жұмысты сапалы атқару үшін басты басты мына шартты орындағын дұрыс:

- оқу процесін табысты ұйымдастыру студенттердің білімін сапалы деңгейде жеткізу үшін материалдық базасын жан-жақты қарастырып, тиісті деңгейге жеткізу;
- әрбір мұғалім өзінің жүктемесі бойынша берілген пәндерінің сапасын арттыру. Ол үшін жан-жақты ізденіп оқытудың заманауи технологиясын пайдалана білу;
- мұғалімдердің кәсіби деңгейін жоғарлатуға жағдай жасау (білімін жетілдіру институттардан дәріс алу). Әсіресе ғылыми дәрежесі мұғалімдердің білімін жетілдіру әрбір үш жылдан кейін аттестациядан өткізу арқылы жұмысын одан әрі жалғастыруын қадағалау;
- мұғалімдердің интегративтік компетенттілігін бақылау (біліктілігін), яғни біліктілігінің деңгейін, дағдысын, шеберлігін қоғамдағы өзгеріске қарай қойылған талаптарға қабілеттілігін ескеру;

- эмоционалды, перспективті, концептуалды және мінез-құлықтың компоненттілігі. Енді осылардың әр қайсысын ашып, талдап сипаттама беретін болсақ: - эмоционалды компонентті - бұл әрбір адам лидер болуға ұмтылады. Осының нәтижесінде, ұжым арасында дұрыс бәсекелестік туындап, ал фактор білім берудің сапасын, арттыруға әсерін тигізеді.

- перцептивті дегеніміз – қиын, түсініксіз жағдайдан оңай құтылып, ақпараттарды талдап, жинақтап бір нәтижеге жетуге ұмтылу.

- концептуалды компоненттілігі – бұл оқу бағдарламасы, пән бағдарламасы жоспарлау, талдау, техникалық құрал-жабдықтармен жұмыс жүргізе білу.

- мінез-құлықтық біліктілік дегеніміз, алдына мақсат қойып, оған жету жолдарын білу, жаңашылдық қабілетін ізденісін дамыту;

Міне осындай қасиеттер әрбір мұғалімнің, тіпті (әрине ол мұғалім арқылы беріледі) студенттердің де бойында қалыптасса, алдына қойған мақсатқа жетпей қоймайды. Осы айтылған принциптер, білім және тәрбие беру жүйесінің жалпы талабы болып, қалыптасқанда ғана мемлекеттік кадрлар дайындаудағы басты борышымызды орындай аламыз деп ойлаймыз.

1. Баймолдаев Т.М. Педагогический менеджмент и современное управление школой. Научно-изд. центр «Ғылым» Алматы, 2001.-15-25 б

2. Нарыбаев К. Реформа высшего образования в Казахстане: статьи, выступления и интервью Алматы, Қазақ университеті, 2013.-24 б

3. Н.Т.Торманов, Н.Т.Төлеуханов, Н.Т.Абылайханова, Б.И.Уриеева Биологиядан білім беру концепциясы және оқытудың инновациялық әдістемелері, Қазақ университеті, Алматы, 2016.-92-113 б

ЭЛЕКТРОНДЫҚ ОҚУ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ОҚУ ҮРДІСІНДЕГІ ОРНЫ

Торманов Н.Т., б.ғ.к., профессор
ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

Тусупбекова Г.А., м.ғ.к., доцент
ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

Уриеева Б.И., аға оқытушы,
ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

Скендирова А.Б., Магистрант
ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

В статье рассматривается роль электронных учебных пособий в обучении учащихся по дисциплине физиология человека. В данной статье приводится модель одного урока с использованием электронного учебного материала по теме «строение и функций мышцы». Для сравнения результата исследования приводятся показатели успеваемости двух классов. В одном классе урок проводился традиционным методом без применения электронных учебных пособий, а для другого класса с применением электронного учебника. Данные показали, что у учащихся где были использованы материалы электронного учебника, качество успеваемости на 10-15 % выше, чем у учащихся контрольного класса.

Ключевые слова: инновация, технология, электронное обучение, дидактика, обучения, процесс

This article considers role of electronic learning guides in teaching students on discipline of physiology of human. This article presents model of one lesson with use of electronic learning guides on topic "structure and functions of muscles". Indicators of academic progress of two classes is given for comparing the results of investigation. One class had a lesson in a standard way without using the electronic learning guides, while the second class used the electronic learning guides. Data shows that quality of academic progress of students who had a lesson with electronic learning guides is 10- 15% higher than academic progress of students of control class.

Keywords: innovation, technology, e-learning, didactics, learning process

Қазіргі заман мектептеріндегі оқу үрдісін технологияландырудың көкейкестілігі білім беру субъектілерінің инфокоммуникациялық өзара қатынасы ретінде, ақпараттық қоғамда білім берудің жаңа парадигмасына өтуге себеп болды. Бұл парадигманы жүзеге асыру мектептерді компьютерлендіру мен интернеттендірумен, бағдарламалық және контенттік жабдықталуға сәйкес оларды электрондық инфрақұрылыммен қамтамасыз етумен, ең бастысы, кіріктірілген заманауи жетістіктердің негізінде педагогика және

3. Заманауи оқулықтар мен оқу-әдістемелік құралдарды дайындау проблемалары және тәжірибесі

3. Проблема и опыт подготовки современных учебников и учебно-методических пособий

Суслов В.Г., Сухоруков В.Д. Структурная модель личностно-ориентированного учебника и практикума по дидактике географии: из опыта разработки.....	255
Абдиманапов Б.Ш., Айдаров О.Т., Тастанова Б.Е. Из опыта подготовки учебника нового поколения по предмету «Естествознание» для 5 класса общеобразовательной школы.....	257
Кенесбаев С.М., Махметова А.А. Арнайы мектептерде оқушыларға географияны оқытуда компьютерлік технологияларды қолданудың ерекшеліктері.....	261
Абдиманапов Б.Ш. Практические работы в курсе «Естествознание» и «География» общеобразовательной школы.....	267
Абулғазиев А.У., Абдиманапов Б.Ш., Жұмағазиев А.З. Болашақтағы мектепте білім қандай болу керек.....	274
Бейсенова Ә.С., Нурбаева Р.К. Жергілікті жерді танып-білуде, өлкетану деректерін оқу үрдісінде қолданудың әдістемелік негіздері (Павлодар облысы негізінде).....	276
Алдашева А.А., Әбдікәрім А.Е. Орта мектепте оқушылардың өздік жұмыстарын өткізу жолдары (өздік жұмысқа Баянауыл туризм орталығын енгізу мысалында).....	278
Кенжебекова НӘ., Әбіл А.С. Жаңарған білім мазмұнындағы оқулықтардың ерекшеліктері	281
Козлова И.В. Опыт применения электронного обучения при изучении естественнонаучных дисциплин в вузе.....	283
Мукатаева Ж.С., Ботабекова А.Т. Химия сабағында оқушылардың коммуникативті құзыретін өзіндік жұмыстар арқылы қалыптастыру.....	287
Сағындықова Ж.А., Сағындықов А.С. Жаратылыстану пәндерін оқытуда жаңа технологияларды пайдалану.....	289
Сайпов А.А. Педагогические подходы к реализации учебных программ по предмету география в рамках обновления содержания среднего образования.....	291
Суюмбаева С.Т., Ержигитова Д.С. Условия и предпосылки формирования и функционирования агломерационных центров Республики Казахстан.....	295
Торманов Н.Т., Төлеуханов С.Т., Аблайханова Н.Т., Уршеева Б.И. Менеджмент жүйесін оқу үрдісіне пайдалану жайлы пікірлер.....	299
Торманов Н.Т., Тусупбекова Г.А., Уршеева Б.И., Скендирова А.Б. Электрондық оқу құралдарының оқу үрдісіндегі орны.....	301
Увалиев М.Т., Ивлева Н.В., Увалиев Т.О. Компетентностно-ориентированные задания как средство достижения современных образовательных результатов.....	305
Аманбаева М.Б., Хафизова Ж.Е. «Алтын-емел» мемлекеттік ұлттық табиғи бағының насекомдар (insecta) фаунасына экологиялық тұрғыдан баға беру және оны оқу үдерісінде пайдалану.....	309
Ыдырыс Ә., Өмірзақова Ә.Н., Баймурзаев Н.Б., Жаманбаева Г.Т. Өрмекші тәрізділер класына арналған сабақтың тиімділігін арттыру әдісі.....	311
Нукусова Б.К. Интегративті оқыту технологиясын қолдану арқылы оқушының функционалдық сауаттылығын дамыту.....	313

4. Геоэкономика, геосаясат, демография және туризм мәселелерін шешудегі география ғылымының ролі

4. Географическое образование в решении проблем геоэкономики, геополитики, демографии, туризма

Даргахов В.С., Мамедов Г.В., Керимов Р.Н. Развитие и маркетинговая стратегия курорта «Галаалты» как субъекта лечебного туризма Азербайджана.....	316
Аскарлова М.А. Анализ развития международного транспортного коридора Трасека в формировании экономического пояса Шелкового пути.....	318
Абдиманапов Б.Ш., Атаев Қ.Б. Қазақстан республикасының нарықтық дамуының экономикалық-географиялық әлеуеті.....	325